

# *Kazalo teže razumljivih riječi*

– A –

- Abel** Sin Adama i Eve, kojega je ubio brat Kajin. Vidi Post 4,1–16.
- Abraham** Najcjedeniji židovski patrijarh. Bog je obećao da će po njemu nastati silan narod i blagosloviti sve ljude na zemlji. Vidi Post 12,1–3.
- Agripa** Herod Agripa II, praunuk Heroda Velikog.
- Ahaja** Južni dio Grčke, gdje se nalazi grad Korint.
- alabaster** Vrsta obradivog dragocjenog kamena.
- aloja** Ulje slatkastog mirisa iz drveta koje se koristilo za pravljenje parfema (Ps 45,6; Izr 7,17) ili gorki sok biljke poput kaktusa koji se koristio za pripremu tijela za ukop (Iv 19,39).
- Amen** Hebrejska riječ koja znači »neka bude tako« ili »zaista«. Koristi se za izražavanje slaganja s onim što je izrečeno.
- apostol, apostoli** Isusov sljedbenik koji je izabran da Isusa predstavlja na poseban način. Tijekom svoje službe na zemlji, Isus je imenovao dvanaest muškaraca apostolima. Oni su imali posebnu odgovornost i vlast da predstavljaju Isusa i navještaju njegovu poruku cijelom svijetu. Kasnije, Isus se ukazao Pavlu i dao mu sličan zadatak, posebno

za nežidovske narode. Barnaba, Pavlov sudrug u službi i Jakov, Isusov brat, također se nazivaju apostolima, kao i nekoliko drugih osoba u Novom zavjetu. Ponekad ta riječ ima više općenito značenje u smislu »poslanika« ili »predstavnik.«

- Aramejski** Jezik Aramejaca, koji je postao osnovni jezik u trgovini i diplomaciji na drevnom bliskom istoku tijekom asirijskog, babilonskog i perzijskog kraljevanja. Tijekom razdoblja prvog stoljeća bilo je uobičajeno da su službena pisma pisana aramejskim jezikom. Budući je sličan hebrejskom, kasnije je postao poznat kao govorni jezik mnogih Židova, a u Novom zavjetu kada se spominje »hebrejski« jezik odnosi se upravo je aramejski, koji se u to vrijeme koristio.
- Areopag** Skupina uglednih vođa u Ateni u službi sudaca.
- arhandeo** Predvodnik ili vođa među Božjim anđelima.
- Aron** Prvi izraelski veliki svećenik, Mojsijev brat.
- Artemida** Grčka božica koju su štovali u Maloj Aziji.
- Azija** Zapadni dio Male Azije (današnja Turska).

– B –

- Baal** Lažno božanstvo kojeg su štovali Kanaanci. Oni su vjerovali da Baal donosi kišu i čini da zemlja daje dobar urod.
- Balaam** Prorok koji nije bio Izraelac, a spominje se u Starom zavjetu. Unajmio ga je Balak, kralj Moabaca, kako bi prokleo svoje neprijatelje Izraelce. Vidi Br 22–24.
- Berenika** Agripina sestra, najstarija kćerka Heroda Agripe I.

**Betsaida** Grad na Galilejskom jezeru gdje je Isus propovijedao i činio mnoga čuda.

**Blagdan beskvasnih kruhova** Važan izraelski blagdanski tjedan. U Starom zavjetu počinjao je dan nakon Pashe, ali do ovoga vremena dva su blagdana postala jedan. Kao čin pripreme za taj blagdan, iz kućanstava se izbacuje sav kvasac i sedam dana se jede samo beskvasni kruh.

**Blagdan Posvećenja** Hanuka, blagdan kojeg su slavili Izraelci. Poseban tjedan u prosincu.

**Blagdan sjenica** Poseban tjedan u godini kojeg su Izraelci provodili boraveći u šatorima (sjenicama) kako bi se prisjetili da je njihov narod, predvođen Mojsijem, četrdeset godina lutao pustinjom. Danas Židovi također obilježavaju taj blagdan. Vidi Izl 23,16; 34,22; Lev 23,33–36; 39–43.

**Božje kraljevstvo** Božja vladavina nad cijelim čovječanstvom. Vrijeme velikog blagoslova za one koji se pokore njemu tako da prihvate Isusa za onoga kojega je Bog poslao. Isus je bio savršen primjer podložnosti Božjoj volji. Kada ljudi predaju kontrolu nad svojim životom Isusu postaju dio Božjeg kraljevstva i počinju uživati blagoslove koje je Bog obećao svojem narodu od samoga početka. U Matejevom evanđelju ovaj izraz prevodi se također samo »kraljevstvo« ili »kraljevstvo nebesko.« Taj izraz koristili su Židovi kako ne bi izgovarali Božje ime.

**brdo Sinaj** Nalazilo se negdje na sinajskom poluotoku (istočni dio današnjeg Egipta). Tamo je Bog dao svoj Zakon Mojsiju i Izraelcima. Također se naziva brdo Horeb. Vidi Izl 19 i 20.

## – C, Č –

- Car** Naziv za rimskoga vladara. Vidi cezar.
- carinik, carinici** Židovi koji su za Rimljane skupljali porez. Carinici su često varali, a ostali Židovi su ih mrzili.
- cezar** Naziv (titula) rimskog vladara.
- časnik** Doslovno: stotnik. Rimski vojskovođa koji je imao vlast nad stotinu vojnika.

## – D –

- Dan** Odnosi se na dan kada će Krist ponovno doći suditi svakome i sakupiti one koji pripadaju njemu u vječnost.
- David** Izraelski kralj, koji je vladao tisuću godina prije Krista. Osim što je bio moćni vojskovođa i politički vođa, bio je duboko duhovan čovjek i darovit glazbenik. Napisao je mnogo Psalama koji odražavaju njegovu snažnu ljubav za Boga. Namjeravao je sagraditi prvi Hram u Jeruzalemu (»Davidovom gradu«), no dovršio ga je njegov sin Salomon. Pismo nam govori da će Mesija biti iz Davidova roda i da će on ustanoviti Božje vječno kraljevstvo. Iz tog razloga, Isusa se ponekad naziva »Sinom Davidovim«.
- Davidov sin** Ime za Krista (Mesiju) jer je bilo prorokovano da će Mesija doći iz loze izraelskoga kralja Davida.
- Dekapolis** Od grčke riječi »Decapolis«, što znači deset gradova. To je bilo područje na istočnoj strani Galilejskoga jezera, a jednom je imalo deset glavnih gradova.
- demon** Zao duh kojega šalje đavao.
- Duh Sveti** Naziva se i Božjim Duhom, Kristovim Duhom i Tješiteljem (Braniteljem). Zajedno s Bogom Ocem i Kristom djeluje među ljudima.

- Duh** Vidi Duh Sveti.  
**Dvanaestorica** Dvanaestorica apostola. Vidi »apostol, apostoli«.

## – E, F –

- Elizej** Prorok koji je služio kao pomoćnik proroku Iliji i nastavio je njegovu službu.  
**eunuh** Javni djelatnik ili sluga koji je bio zadužen čuvati i brinuti o ženama u vladaočevom kućanstvu. Izvorno to je bio čovjek koji je bio kastriran kako ne bi mogao imati spolne odnose.  
**farizeji** Židovska religiozna skupina koja je tvrdila da doslovno slijedi sve židovske zakone i običaje.

## – G –

- Galilejci** Ljudi su smatrali da Galilejci ne znaju ni jedan drugi jezik, osim vlastitoga.  
**Gamaliel** Utjecajni učitelj farizeja, židovske vjerske skupine. Vidi Dj 5,34.  
**Gomora** Grad u kojem su stanovnici bili vrlo pokvareni. Bog je uništio Sodomu i Gomoru — gradove koji se nisu htjeli odvratiti od svoje zloće. Vidi Post 19.  
**guba** Vrlo zarazna kožna bolest.

## – H –

- Hermes** Grčko božanstvo. Grci su vjerovali da je on glasnik drugih bogova.  
**Herod** Herod I (Veliki), vladar Judeje od 40. do 4. prije Krista (Mt 2,1–22; 3,4 u 9; Lk 1,5; Dj 23,35). Herod Antipa, tetrarh (vladar) Galileje i Pereje, sin Heroda Velikog (Mt 14,3; Mk 6,14; Lk 3,1–19; 8,3; 9,7; 13,32; Dj 4,27). Herod Agripa I, unuk Heroda Velikog (Dj 12,1–19).  
**herodovci** Židovska politička skupina koja je podržavala Heroda i surađivala s farizejima.

**Hram** Trajna, jedinstvena građevina u Jeruzalemu koja je zamijenila pokretan Šator sastanka koji su Izraelci koristili za vrijeme svoga lutanja pustinjom pa sve do kraljevanja kralja Salomona kada je sagrađen prvi Hram. Kao i Šator sastanka, Hram je bio središnji dio židovskog bogoštovlja iako je zamišljen kao »kuća molitve za sve narode«. Vidi Iz 56,7.

– / –

**idoli** Lažni bogovi, izrađeni od drva ili kamena, koje su štovali nežidovski narodi. Također, odnosi se na bilo što što zauzme mjesto Boga u životu osobe ili postane važnije od Boga.

**Ilija** Vrlo važan izraelski vođa i prorok, koji je govorio u Božje ime oko 850. prije Krista. Židovi su smatrali da će Ilija doći prije Mesije. Vidi Mal 4,5–6.

**Ilirija** Rimska pokrajina sjeverozapadno od Grčke.

**Ivan Krstitelj** Čovjek kojeg je Bog izabrao da govori ljudima o Kristovu dolasku i da pripremi put za njega upozoravajući ih da promijene svoje živote i krste se u znak obraćenja. Vidi Mt 3; Mk 1,1–11; Lk 1,5–25; 57–80.

**Ivan** Vidi Ivan Krstitelj.

**Izaija** Čovjek koji je govorio u Božje ime oko 740. prije Krista. U Novom zavjetu, više nego neka druga starozavjetna knjiga, citira se knjiga proroka Izaije.

**Izak** Abrahamov sin i jedan od najvažnijih predaka izraelskog naroda.

**izop** Biljka tankih grančica i listića koja se koristila za prskanje krvlju ili vodom u obredima očišćenja. Naziva se još i miloduh. Sama

biljka ima ljekovita svojstva, a koristila se kao sredstvo za dezinfekciju.

**Izrael** Židovski narod, koji potječe od dvanaestorice Jakovljevih sinova. Također to je bilo drugo ime za Jakova (vidi Post 32,24–28). Bog je izabrao taj narod da bi ispunio svoj plan da blagoslovi cijeli svijet kroz Mesiju. U Novom zavjetu ovo ime se ponekad koristi u širem smislu i za sve Božje ljude.

**Izraelova djeca** Vidi Izrael.

– J –

**Jadransko more** U to doba taj se naziv odnosio na područje koje se protezalo između Grčke i Italije, uključujući i središnji dio Mediteranskog mora.

**Jakov** Ili Izrael, predak izraelskog naroda (vidi Post 32,24–28). On je otac dvanaestorice sinova od kojih je poteklo dvanaest Izraelovih plemena.

**Jeremija** Čovjek koji je govorio u Božje ime oko 600. godine prije Krista.

**Jošua** Vođa i ratnik u izraelskom narodu. Nakon Mojsijeve smrti, Jošua je preuzeo mjesto predvodnika izraelskog naroda i uveo ih u zemlju koju im je Bog obećao.

**Juda** Jedan od dvanaest Jakovljevih sinova od kojeg je nastalo Judino pleme, a kasnije i narod. Juda je opisan kao »Južno kraljevstvo«, a bilo je sastavljeno od Izraelaca nastanjenih u južnom dijelu Palestine dok su sjeverna plemena bila ujedinjena u »Sjeverno kraljevstvo« pod nazivom Izrael.

– K –

**Kafarnaum** Grad u Galileji u kojem je Isus često boravio i propovijedao.

**Kajin** Sin Adama i Eve koji je ubio svog

- brata Abela. Vidi Post 4,1–16.
- Kanaan** Područje gdje su živjeli Kanaanci. U vrijeme Jošue, Izraelci su se borili za tu zemlju i na kraju vladali nad većinom tog područja. To je pretežno područje koje se kasnije naziva Palestina, a uključuje današnje područje Izraela i Libanona.
- Kerubini** Krilata bića poput anđela, koji služe Bogu, a najčešće su to čuvari oko Božjeg prijestolja ili drugih svetih mjesta. Dva lika tih bića nalazila su se povrh Kovčega saveza koji je predstavljao Božju prisutnost. Vidi Izl 25,10–22.
- Klaudije** Rimski vladar (car), 41.–54. prije Krista.
- Korozain** Grad na Galilejskom jezeru gdje je Isus propovijedao i činio mnoga čuda.
- kostrijet** Gruba odjeća izrađena od životinjske dlake. Ljudi su je katkada nosili da bi iskazali žalost i tugovanje.
- Kovčeg saveza** Poseban kovčeg koji se nalazio u Svetinji nad svetinjama u izraelskom Šatoru (Prebivalištu), a kasnije u Jeruzalemskom hramu. U njemu su bile pohranjene kamene ploče s Deset zapovjedi, koje su bile dokaz saveza između Boga i njegovog naroda. Vidi Izl 25,10–22; 1 Kr 8,1–9.
- kraljevstvo Božje** Vidi Božje kraljevstvo.
- kraljevstvo nebesko** Vidi Božje kraljevstvo.
- kraljevstvo** Vidi Božje kraljevstvo.
- Krist** Doslovno »Pomazanik« ili Božji izabranik. Taj naslov dolazi iz Starog zavjeta gdje se mirisno ulje izlivalo na onoga koji je bio određen za neku uzvišenu službu, posebno za proroka, svećenika ili kralja, kako bi se pokazalo da je ta osoba odabrana od Boga za tu ulogu. Hebrejska riječ je »Mesija«,



naslov je korišten za starozavjetne kraljeve i za onog kojeg će Bog poslati kao proroka, svećenika i kralja da vrati narod u dobar odnos s Njime.

**križ** Drvena greda koju su koristili Rimljani za smaknuće razbojnika i zločinaca. To je bio znak sramote, patnje i smrti. Isto kao što je Isus bio spreman umrijeti na križu za sve ljude, traži da i oni koji njega slijede budu spremni odreći se svoga života za njega.

**krstiti, krštenje** Od grčke riječi »baptizo«, koja znači uroniti u vodu, umočiti ili nakratko potopiti u vodi. Povezana je s čovjekovom odlukom da promijeni svoj život i okrene se Bogu za oprostjenje grijeha. Za one koji su povjerovali u Isusa Krista ovaj čin izraz je vjere u Isusovu smrt kao cijenu koju je Bog platio za grijeha ljudi. Krštenje je opisano kao Kristova smrt, ukop i uskrsnuće, a označava početak novog života u Kristu kao dio Božjeg naroda. Vidi Dj 2,38; Rim 6:3,4; Gal 3,26–28; Kol 2:12,13.

– L, Lj –

**lažni proroci** Oni koji tvrde da govore u Božje ime, ali zapravo ne govore Božju istinu.

**leviti** Leviti su bili muškarci iz Levijeve loze (plemena) koji su pomagali izraelskim svećenicima u Šatoru (Prebivalištu) i kasnije u Hramu.

**ljulj** Korov sličan pšenici dok potpuno ne sazrije.

– M, N –

**magi** Još se nazivaju i »mudracima«, a vjerojatno se odnosi na poganske religiozne učene ljude koji su proučavali zvijezde i planete.

- Makedonija** Južni dio Grčke. Područje Soluna i Filipa.
- mana** Hrana koju je Bog slao s neba svom narodu dok je četrdeset godina lutao pustinjom. Vidi Izl 16,4–36.
- Maslinska gora** Gora istočno od grada Jeruzalema s pogledom na hramsko dvorište.
- Melkisedek** Svećenik i kralj, živio u vrijeme Abrahama. Vidi Post 14,17–24.
- Mesija** Krist (»Pomazanik«) ili Božji izabranik.
- Mojsije** Jedan od najvažnijih židovskih vođa koji je živio u vrijeme Starog zavjeta. Bog je preko njega ljudima dao Deset zapovijedi koje se često nazivaju Mojsijevim zakonom.
- nard** Vrlo skupo ulje iz korijena narda. Koristilo se kao miomiris.

## – O –

- obratiti se, obraćenje** Promjena razmišljanja i ponašanja da bude u skladu s Božjom voljom i Božjim zapovijedima.
- obrezati, obrezanje** Rezanje kože na muškom spolnom organu. Provodilo se na izraelskoj muškoj dojenčadi u znak saveza koji je Bog sklopio s Abrahamom. Vidi Post 17,9–14. U Novom zavjetu »obrezanje« se ponekad koristi sa duhovnim značenjem u smislu vjernika koji imao udio u novom savezu s Bogom.

## – P –

- Pasha** Važan židovski blagdan. Židovi su svake godine na taj dan pripremali posebno jelo uz koje su se prisjećali kako ih je u Mojsijevo vrijeme Bog oslobodio iz egipatskoga ropstva.
- Patmos** Malen otok u Egejskom moru, blizu obale Male Azije (današnje Turske).
- Pedesetnica** Židovski blagdan žetve koji se slavio pedesetoga dana nakon Pashe.

- Pilat** Poncije Pilat bio je rimski upravitelj Judeje od 26. do 36. g. prije Krista.
- Pismo** Sveto pismo (zapisi) — Stari zavjet.
- pokajanje, pokajati se** Iskrena žalost i priznanje počinjenog grijeha te promjena načina razmišljanja i ponašanja da budu u skladu s Božjom voljom i Njegovim zapovjedima.
- polaganje ruku** Ovaj čin predstavlja molitvu Bogu za poseban blagoslov. Može imati različite svrhe kao što je iscjeljenje, ispunjenje Duhom Svetim ili opunomoćenje za posebnu službu. Vidi Mk 16,18; Dj 6,6; Dj 8,14–17.
- pomoćnici u vodstvu crkve** Grčka riječ je »diakonos« koja se obično prevodi sa »službenik« ili »đakon«. Ipak na tri mjesta (Rim 16,1; Fil 1,1; 1 Tim 3,8–13, Dj 6,1–6) služba navedenih povezana je sa lokalnom crkvom te time ukazuje da su te osobe bile izabrane da služe na neki poseban način. Vidi Dj 6,1–6.
- Poncije Pilat** Rimski upravitelj Judeje od 26. do 36. g. prije Krista. Vidi Lk 23,1–3.
- poreznik, poreznici** Židovi koji su za Rimljane skupljali porez. Poreznici su često varali, a ostali Židovi su ih mrzili.
- posebni pomoćnik** Grčka riječ je »diakonos«, često se prevodi kao »đakon« ili jednostavno »pomoćnik.« Ipak, na tri mjesta (Rim 16,1; Fil 1,2; 1 Tim 3,8–13) služba navedenih pomoćnika povezana je sa lokalnom crkvom, a to ukazuje da su oni izabrani da na poseban način služe. Vidi Dj 6,1–6.
- post** Židovi su postili na Dan pomirenja, jedini dan u godini kada je Veliki svećenik ulazio u Svetinju nad svetinjama da prinese žrtvu za grijeha cijeloga naroda. Vidi Lev 23,26–32.

- postiti** Suzdržavati se od hrane određeno vrijeme i posvetiti ga molitvi ili žalovanju.
- Prebivalište** Ili Šator je poseban šator opisan u Mojsijevom zakonu. Mojsije ga je napravio po uputama koje je primio od Boga i tamo je Bog prebivao sa svojim narodom. U Šatoru su izraelski svećenici obavljali svoje štovanja. Zvao se još i »Šator sastanka« jer je bio mjesto gdje su se Izraelci sastajali s Bogom. Korišten je sve dok Salomon nije dovršio Hram u Jeruzalemu. Vidi Izl 25–27.
- progonstvo** Stanje u kojem se Crkva, odnosno oni koji slijede Isusa, često nalaze. Isus je u svojem učenju upozoravao da će oni koji istinski žele slijediti Njega biti progonjeni od svih pa čak i od onih najbližih u obitelji. Vidi Mt 5:11,12; 10,32–36; 24:9,10; Dj 5,17; 2 Tim 3,12.
- proricati, prorokovati** Govoriti u Božje ime, Božju poruku.
- proročanstvo** Božja poruka ili učenje. Također, sposobnost i vlast od Boga govoriti u njegovo ime.
- prorok** Osoba koja je govorila u Božje ime, katkada pretkazujući događaje. Neki od njih napisali su knjige koje su dio Staroga zavjeta. Bog je često koristio snove i vizije i na taj način govorio prorocima što da govore.
- prvorođenac** Prvo dijete rođeno u obitelji. Prvi sin bio je vrlo važan u biblijsko vrijeme i postajao bi glava obitelji nakon očeve smrti. Isto tako može značiti osoba posebnog značaja. Kada se koristi za Krista, odnosi se na to da je on prvi i najvažniji od Božje djece, prvi koji je dijelio njegovu slavu.
- Put** Naziv koji su Isusovi sljedbenici koristili za sebe kako bi opisali vjeru u Isusa koji je put do Boga.

– R –

**Radosna vijest** U evanđeljima obično se odnosi na vijest o dolasku Božjeg kraljevstva odnosno njegovog predstavnika — Isusa Krista. Na drugim mjestima odnosi se na vijest o Božjoj milosti. O tome da je Bog omogućio ljudima oproštenje grijeha i put do Boga kroz Isusa Krist da zauvijek žive s njim.

– S –

**saduceji** Vodeća židovska religiozna skupina koja je prihvatila samo prvih pet knjiga Staroga zavjeta. Nisu vjerovali u život poslije smrti.

**Salomonov trijem** Natkriven prostor na istočnoj strani Hrama.

**Samaritanac** Čovjek iz Samarije. Samaritanci su djelomično bili židovskoga podrijetla i držali su Mojsijev zakon, ali Židovi u Judeji ih nisu prihvaćali kao prave Židove, sebi ravne.

**Samuel** Posljednji sudac (vođa) i prvi izraelski prorok.

**Savez** Još se naziva i zavjet, a najčešće ga sklapa Bog sa svojim narodom. Savez kojeg je Bog sklopio sa svojim narodom na brdu Sinaj, postao je najvažniji za Izraelce odnosno Židove. Taj je savez zamijenio, odnosno, obnovio sve prijašnje saveze, poput onog kojeg je sklopio ranije s Abrahamom. U Novom zavjetu se spominje kao »stari« ili »prvi« savez. Nakon što je Isus Krist došao i ponudio svoj život kao otkupninu za sve ljude, Bog je mogao sklopiti »novi« i »bolji« savez temeljen na Kristovoj žrtvi.

**Sidon** Grad nežidovskog stanovništva na obali Fenicije u današnjem Libanonu.

**Sin Čovječji** Ime koje Isus najčešće koristi za sebe. U knjizi proroka Dn 7,13–14,

to se ime koristi za budućeg spasi-  
telja i kralja — Mesiju — onoga  
kojega je Bog odabrao da spasi  
ljude.

**Sin Davidov** Ime za Krista (Mesiju). On je bio iz  
obitelji kralja Davida, koji je vladao  
Izraelom oko tisuću godina prije  
Krista.

**sinagoga** Sinagoge su bile mjesta gdje su se  
Židovi okupljali na molitvu, prou-  
čavanje Pisma i javne sastanke.

**Sion** Sjeveroistočni dio planine na kojoj  
je sagrađen Jeruzalem. Ponekad se  
koristi kao drugi naziv za Jeruza-  
lem ili za Božji izabrani narod ili za  
Hram.

**Sirta** Plitko morsko područje u blizini  
libijske obale.

**skakavci** Kukci koji su često znali pojesti sve  
raslinje (Izl 10). Prema Mojsijevu  
zakonu, skakavci su se prema  
židovskom zakonu mogli jesti. Vidi  
Lev 11,21–22; Mk 1,6.

**smirna** Smola slatkastog mirisa iz kore  
drveta ili drugih biljaka. Koristila  
se kao miomiris ili za pripremu  
tijela za ukop. Pomiješana s vinom  
vjerojatno se koristila za ublažava-  
nje bolova. Vidi Mk 15,23.

**Sodoma** Grad u kojem su stanovnici bili  
vrlo pokvareni. Bog je uništio  
Sodomu i Gomoru — gradove koji  
se nisu htjeli odvratiti od svoje  
zloće. Vidi Post 19.

**srebrnjak** Doslovno: »denar« Jedan rimski  
denar vrijedio je kao jedna  
dnevnica.

**Starci (u Otkrivenju)** Dvadeset i četiri Starca koja se  
spominju u Otkrivenju mogla bi  
se odnositi na velike vođe Božjeg  
naroda tijekom razdoblja Starog i  
Novog zavjeta, prema zbroju patri-  
jarha dvanaest Izraelovih plemena  
i dvanaest Isusovih apostola. No,  
moguće je da su to anđeli koji

predvode nebesko slavljenje koji su sukladni s dvadeset i četiri skupine svećenika koji su predvodili štovanje u Starom zavjetu.

**starješine** Muškarci koji su izabrani da vode Crkvu, zvani i »nadglednici« ili »pastiri« (pastori). Njihov je zadatak bio da se brinu za Božji narod. Vidi Dj 14,23; 20:17,28; Ef 4,11; Fil 1,1; 1 Tim 3,1-7; Tit 1,5-9, 1 Pt 5,1-3.

**subota** Šabat; Sedmi dan tjedna. Taj je dan bio za Izraelce odnosno Židove dan odmora i dan posvećen Bogu. Vidi Post 2,2-3; Izl 20,8-11.

**Svet, sveto** Ova riječ znači »odvojeno« ili »biti odvojen«. Kada se odnosi na ljude ili na stvari znači odvojeno ili izabrano, posebno za Boga ili korišteno samo za njega. Osim toga može značiti »čisto« i »savršeno«, »dostojno Boga« ili »prikladno za Njega«. Kada se Bog naziva svetim, osim što opisuje Njegovu čistoću i savršenstvo, označava da je Bog potpuno drugačiji, odvojen i iznad svega što postoji. U Novom zavjetu, oni koji pripadaju Bogu su sveti jer su učinjeni savršenima i čistima kroz Krista, a zbog Duha Svetog koji boravi u njima ne ostaju u grijehu i žive za Boga.

**Sveti** Ovaj naziv koristi se u Novom zavjetu za sve one koji slijede Isusa Krista. Oni su sveti jer su očišćeni Isusovom krvlju i pripadaju Bogu. Doslovno »sveci«.

**Svetinja nad svetinjama** Najvažnije mjesto u Šatoru ili kasnije u Hramu, gdje se nalazio Kovčeg saveza. To je bilo poput sobe kraljevskog prijestolja gdje je Bog prebivao kao kralj Izraela. Tamo je Veliki svećenik mogao ući u Božju prisutnost samo jedan dan u godini.

**Sveto pismo** Sveti zapisi — Stari zavjet.

## – T, U –

**tamjan** Posebna sušena smola koja se spaljivala na ugodan slatkasti miris kao prinos Bogu.

**Tir** Grad nežidovskog stanovništva na obali Fenicije u današnjem Libanonu.

**uranjanjima** Ovdje ta riječ može značiti kršćansko krštenje ili židovska obredna pranja.

## – V –

**Veliki svećenik** Najvažniji svećenik i vođa izraelskog naroda, pod »Starim savezom«. Pod »Novim savezom«, veliki svećenik Božjeg naroda je Isus Krist. Vidi Heb 7,11–8,13.

**Veliko vijeće** Još se naziva Sanhedrin. Najviši židovski sud u grčkom i rimskom razdoblju.

## – Z, Ž –

**Zakon** Odnosi se na Božji zakon predstavljen u Mojsijevu zakonu (vidi Izl 34,29–32). Ponekad se ova riječ odnosi na načelo zakonitosti, a ne na određeni zakon ili skupinu pravila.

**zao duh** Demon, odnosno, duh kojeg šalje đavao.

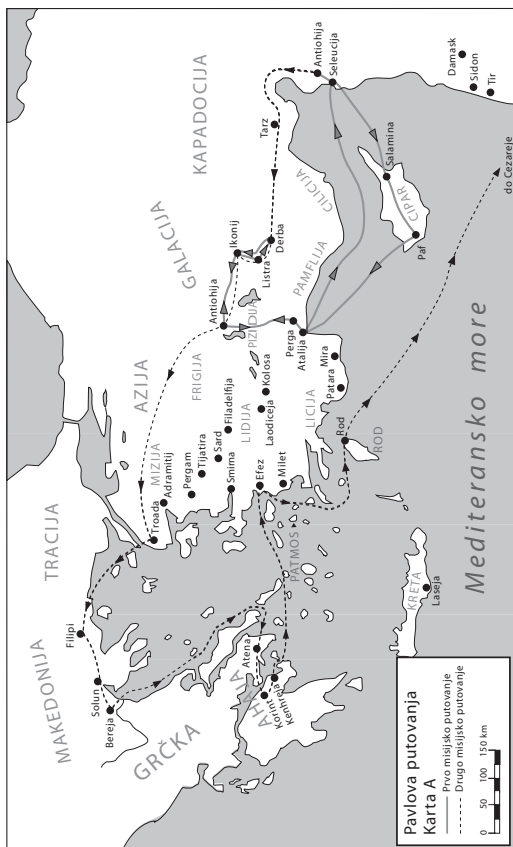
**zastor** Odnosi se na zastor koji je odvajao unutrašnju prostoriju (Svetinju nad svetinjama) od prednjeg dijela u Šatoru i kasnije u Hramu. Zastor predstavlja duhovnu pregradu koja je sprečavala ljude da ulaze u Božju prisutnost. Kada je Isus umro na križu, zastor se razderao od vrha do dna (Mt 27,51), a to je simboliziralo da je od tada otvoren put u Božju prisutnost. Vidi Heb 10:19,29.

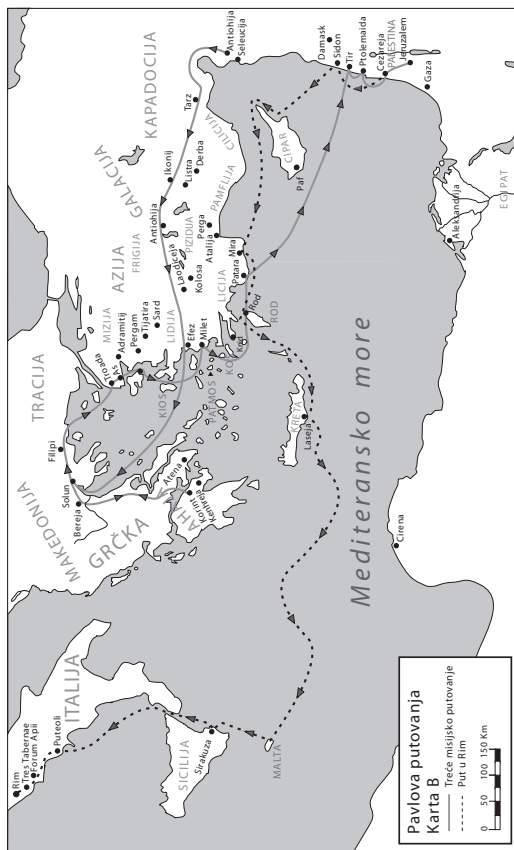
**Zelot** Naziv za Židove koji su revno



- branili židovstvo — Hram, držanje Mojsijeva zakona i židovskih običaja. Ta je revnost uključivala spremnost da učine sve potrebno da bi se sačuvala čistoća od vanjskih prijetnji, kao što je bio rimski utjecaj. Takvo stanje duha proizvelo je formiranje skupine židovskih patriota poznatih pod nazivom Zeloti. U Mt 10,4 i Mk 3,18 koristi se naziv »Kananac« koji je aramejski prijevod »Zelota«.
- Zeus** Najveći grčki bog.
- židovski post** Židovi su postili na Dan pomirenja, jedini dan u godini kada je Veliki svećenik ulazio u Svetinju nad svetinjama da prinese žrtvu za grijeh cijeloga naroda. Vidi Lev 23,26–32.
- zli duhovi** Demoni, odnosno, duhovi koje šalje đavao.
- Zli** Naziv za đavla ili sotonu, vladar demona i neprijatelj Božji.
- žrtva** Prineseni dar Bogu kao čin štovanja, zahvale ili otkupnine za grijeh. U Starom zavjetu to je najčešće bila određena životinja koja je bila zaklana i spaljena na žrtveniku. Starozavjetne žrtve prinošene za grijeh bile su simbol savršene žrtve koju je sam Bog providio kroz svog sina Isusa Krista. Isus je dao svoj vlastiti život kao žrtvu da bi platio grijeh svih ljudi. Vidi Heb 10,1–14.
- žrtvenik** Povišeno mjesto načinjeno od naslaganog kamenja ili nalik stolu gdje su se žrtve i darovi prinosili Bogu. Važan žrtvenik nalazio se u prednjem dijelu Hrama u Jeruzalemu.







# License Agreement for Bible Texts

World Bible Translation Center

Last Updated: September 21, 2006

Copyright © 2006 by World Bible Translation Center

All rights reserved.

## These Scriptures:

- Are copyrighted by World Bible Translation Center.
- Are not public domain.
- May not be altered or modified in any form.
- May not be sold or offered for sale in any form.
- May not be used for commercial purposes (including, but not limited to, use in advertising or Web banners used for the purpose of selling online ad space).
- May be distributed without modification in electronic form for non-commercial use. However, they may not be hosted on any kind of server (including a Web or ftp server) without written permission. A copy of this license (without modification) must also be included.
- May be quoted for any purpose, up to 1,000 verses, without written permission. However, the extent of quotation must not comprise a complete book nor should it amount to more than 50% of the work in which it is quoted. A copyright notice must appear on the title or copyright page using this pattern: "Taken from the HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™ © 2006 by World Bible Translation Center, Inc. and used by permission." If the text quoted is from one of WBTC's non-English versions, the printed title of the actual text quoted will be substituted for "HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™." The copyright notice must appear in English or be translated into another language. When quotations from WBTC's text are used in non-saleable media, such as church bulletins, orders of service, posters, transparencies or similar media, a complete copyright notice is not required, but the initials of the version (such as "ERV" for the Easy-to-Read Version™ in English) must appear at the end of each quotation.

Any use of these Scriptures other than those listed above is prohibited. For additional rights and permission for usage, such as the use of WBTC's text on a Web site, or for clarification of any of the above, please contact World Bible Translation Center in writing or by email at [distribution@wbtc.com](mailto:distribution@wbtc.com).

World Bible Translation Center

P.O. Box 820648

Fort Worth, Texas 76182, USA

Telephone: 1-817-595-1664

Toll-Free in US: 1-888-54-BIBLE

E-mail: [info@wbtc.com](mailto:info@wbtc.com)

**WBTC's web site** – World Bible Translation Center's web site: <http://www.wbtc.org>

**Order online** – To order a copy of our texts online, go to: <http://www.wbtc.org>

**Current license agreement** – This license is subject to change without notice. The current license can be found at: <http://www.wbtc.org/downloads/biblelicense.htm>

**Trouble viewing this file** – If the text in this document does not display correctly, use Adobe Acrobat Reader 5.0 or higher. Download Adobe Acrobat Reader from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>

**Viewing Chinese or Korean PDFs** – To view the Chinese or Korean PDFs, it may be necessary to download the Chinese Simplified or Korean font pack from Adobe. Download the font packs from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/acrrasianfontpack.html>